HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והכתיב [1]בכל קדש לא תגע (א)[א]לרבות התרומה אלא קרא מילי מילי קא חשיב ותלתא קראי בתרומה למה לי צריכי דאי מעד אשר יטהר לא הוה ידענא במאי כתב רחמנא ובא השמש וטהר ואי כתב רחמנא ובא השמש (ב)ה"מ דלאו בר כפרה אבל דבר כפרה אימא עד דמייתי כפרה כתב רחמנא עד מלאת ואי כתב רחמנא עד מלאת הוה אמינא אפילו בלא טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר ולהך תנא דפליג עליה דתנא דבי ר' ישמעאל דאמר בזב בעל ג' ראיות ובמצורע מוחלט הכתוב מדבר והאי עד אשר יטהר עד דמייתי כפרה תרי קראי בקדשים ל"ל צריכי דאי כתב רחמנא ביולדת משום דמרובה טומאתה אבל בזב אימא לא ואי כתב רחמנא בזב דלא הותר מכללו אבל יולדת אימא לא צריכא [2]במים יובא וטמא עד הערב למה לי א"ר זירא [ב]לנגיעה דתניא וטמא יכול לכל ת"ל וטהר אי וטהר יכול לכל ת"ל וטמא הא כיצד כאן למעשר [ג]כאן לתרומה ואיפוך אנא מסתברא כי היכי דחמירא אכילה דתרומה מאכילה דמעשר ה"נ חמירא נגיעה דתרומה מנגיעה דמעשר ואיבעית אימא נגיעה דתרומה מהכא נפקא (א) [1]בכל קדש לא תגע (ג)אזהרה לאוכל או אינו אלא לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה ובנגיעה נטילת נשמה ליכא והאי דאפקיה בלשון נגיעה הכי קאמר נגיעה כאכילה: פצוע דכא וכו': מאן תנא משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה א"ר אלעזר במחלוקת שנויה (ד)ורבי אלעזר ורבי שמעון היא ר' יוחנן אמר אפי' תימא ר' מאיר שאני הכא שכבר אכלה ור' אלעזר (ה)שכבר אכלה לא אמרינן דאי לא תימא הכי בת ישראל שנשאת לכהן ומת בעלה תאכל שכבר אכלה ורבי יוחנן (ו)התם פקע קנייניה הכא לא פקע קנייניה: איזהו פצוע: תנו רבנן (ז)[ד]איזהו פצוע דכא כל שנפצעו ביצים שלו ואפילו אחת מהן ואפי' ניקבו ואפילו נמוקו ואפילו חסרו אמר רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה כל שאין לו אלא ביצה אחת אינו אלא סרים חמה וכשר סרים חמה ס"ד אלא הרי הוא כסרים חמה וכשר וניקב לא מוליד והא ההוא גברא דסליק לדיקלא וחרזיה

והכתיב בכל קדש לא תגע. בההיא פרשתא ואמר מר במסכת מכות (דף יד:) בכל קדש לרבות התרומה דאסורה בה כל ימי טוהר שהיא טבולת יום (ב) לטומאת לידתה: **ותלתא קראי בתרומה.** בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר(ח) ואוקימנא לעיל מיניה בתרומה הכתוב מדבר דבר השוה בזרעו של אהרן ובא השמש וטהר עד מלאת ימי טהרה: **לא ידענא במאי.** איזהו היא גמר טהרתו דעל כרחך גמר טהרה משמע: **ה"מ היכא דלאו בר כפרה.** דהא כולה ענינא בבעל ב' ראיות ומצורע מוסגר וטמא שרץ ומת משתעי: **כתב רחמנא עד מלאת.** דאפי' יולדת דבת כפרה היא טהורה בהערב שמש: **והאי עד אשר יטהר עד דמייתי כפרה.** ועל כרחך בקודש מוקמת לה דהא כתיב קרא אחרינא ובא השמש וטהר(ח) דמוקמת ליה בתרומה(ט): **תרי קראי.** עד אשר יטהר וכפר עליה וטהרה בקדשים למה לי לאשמועינן דעד דמייתי כפרה: **מרובה טומאתה.** שמנים יום לאכילת תרומה וקדשים: יולדת הותרה מכללה שרואה דם וטהורה לבעלה אבל זב לא הותר מכללו דכל כמה דלא פסיק טמא: **במים יובא וטמא עד הערב.** ע"כ לתרומה איירי מדבעי הערב שמש למה לי תיפוק לי מובא השמש וטהר: **לנגיעה.** דקרא דלעיל באכילה משתעי כדכתיב (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשים והאי קרא בכלים משתעי דנגיעה בעלמא היא ואשמעינן כלי וה"ה לאדם טבול יום לא יגע בתרומה: **וטמא.** במים יובא וטמא אף לאחר ביאת המים קראו טמא: **יכול לכל.** הוי טמא ת"ל וטהר מדלא כתיב ויטהר משמע דאמעיקרא קאי קודם הערב שמש: **ואי בעית אימא נגיעה דתרומה.** לטבול יום מהכא נפקא דתניא בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל שלא תאכל בתרומה כל זמן שהיא טבולת יום ארוך: **נטילת נשמה.** הבא למקדש טמא בכרת שנא' (במדבר יט) ונכרתה כי את מקדש ה' טמא: **אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה.** דהיינו אכילה בטומאה שהוא גבי קדש בכרת ואוכל תרומה בטומאה במיתה דכתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו: **נגיעה כאכילה.** האסור לאכול אסור ליגע: **מאן תנא משתמרת לביאה פסולה אכלה.** דקתני(י) ואם לא ידעה משנעשה פצוע דכא הרי אלו יאכלו אע"ג דמלפה ומשתמרת לביאתו: **במחלוקת שנויה.** בפרק הבא על יבמתו (לעיל נו:) אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין: **נפלעו.** כמו פלע (שמות כא) מכת חרב וסכין: **נמקו.** מחמת מכה נמקו והוקטנו מאליהן: **ואפילו חסרו.** כל שהוא: **בכרם.** שהיו יושבים שורות שורות ככרם הנטוע שורות שורות: **סריס חמה ס"ד.** הא סריס חמה בידי שמים (הוא) מחמת חולי והאי לאו חולי הוא: **כסרים חמה וכשר.** דלא אסרה תורה אלא פצוע ודך וכרות: וחרזיה

והכתיב בכל קדש לא תגע לרבות את התרומה. אע"ג דבנות מגע תרומה נינהו האי לא תגע באכילה איירי כדאמר בסמוך דלא תגע אזהרה לאוכל ותימה דלמה לי קרא הא אזהרה דתרומה נפקא לן מאיש איש מזרע אהרן ומיהו מצינו למימר דאיצטריך למכתב נמי גבי יולדת משום דהותרה מכללה כדאמר בסמוך אבל קשה דהך דרשא לא אתיא לא כר"ל ולא כרבי יוחנן דבפרק כל הפסולין (זבחים לג: ושם) דריש ר"ל לא תגע אזהרה לטמא שאכל את הקדש ומדאפקי' בלשון נגיעה מפיק אזהרה לנוגע בקדש ומרבויא דבכל אזהרה לאוכל לפני זריקה ולאזהרה לאוכל תרומה לא מוקי לה כלל אלא מפיק לה מאיש איש ור' יוחנן מוקי לא תגע אזהרה לנוגע בתרומה אבל לאוכל לא מוקי ותירץ ה"ר אפרים דהכא דמוקי לה אזהרה לאוכל תרומה היינו למאן דמוקי קרא דאיש איש מזרע אהרן בזב בעל שלש ראיות ועד אשר יטהר עד דמייתי כפרה ולקדש כדאמר בסמוך וא"כ אזהרה לאוכל תרומה לא נפקא אלא מהכא ואע"ג דהכא פריך למאן דמוקי ההוא קרא בזב בעל שתי ראיות מ"מ פריך שפיר דהא איכא מאן דמוקי לה בתרומה אע"ג דגיורת ושפחה לאו בנות מיכל תרומה נינהו ואע"ג דבקדשים מצריך תרי קראי חד בזב וחד ביולדת גבי תרומה לא צריך כיון דכבר חזינן דבאכילת קדש זב ויולדת שוין ועוי"ל דתרומה דלא תליא בכפרה לא בעי תרי קראי לזב ויולדת אלא דוקא לקדש שצריך להמתין אכפרה: **דאי** מעד אשר יטהר לא ידענא במאי. אי יטהר בטבילה לחודה אי בהערב שמש כתב רחמנא ובא השמש וטהר בתר כי אם רחץ בשרו במים לאורויי דעד אשר יטהר דלעיל בטבילה והערב שמש קאמר ואי כתב רחמנא עד מלאת דהיינו נמי הערב שמש ה"א דבלא טבילה קאמר דבכולה פרשתא לא כתיב התם טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר דמשמע טבילה כדמפרשי קראי בתריה ואי כתב רחמנא ובא השמש ולא כתב עד מלאת הוה אמינא ה"מ דלאו בר כפרה וליכא למימר נמי דלכתוב ובא השמש ועד מלאת דעד אשר יטהר איצטריך לאזהרה לטבול יום דלאו בר כפרה ואי כתב רחמנא עד אשר יטהר ועד מלאת ולא כתב ובא השמש הוה אמינא דעד אשר יטהר בטבילה לחודה במידי דלאו בר כפרה והערב שמש במידי דבר כפרה כתב רחמנא ובא השמש א"נ ובא השמש וטהר איצטריך לטהר יומא כדאיתא בריש ברכות (דף ב.): **נגיעה** דתרומה מהכא נפקא. תימה לר"י כיון דמהכא נפקא אם כן תקשה לן כלמעיקרא במים יובא וטמא עד הערב וטהר למה לי ועוד דפ' אלו הן הלוקין (מכות דף יד:) משמע דהך ברייתא דמוקמינן הכא לנגיעת תרומה דבקודש איירי דמייתי מינה סייעתא לריש לקיש דמוקי האי קרא דבכל קדש לא תגע לאכילה דקדש ונגיעה דקדש ונראה לר"י דה"נ בקדשים מיתוקמא ואתא לשנויי דלא נימא ואיפוך אנא דכי היכי דגבי קדש החמיר בנגיעה כבאכילה הכי נמי גבי תרומה: **כרות** שפכה כל שנכרת הגיד. תימה לר"י דהאי נקט פליעה בביצים וכריתה בגיד הא אמרי' בגמרא פצוע בכולן דכא בכולן כרות בכולן ואמר ר"י דמשום דגיד על ידי כריתה שופך דבלא כריתה מקלח נקט כרות שפכה בגיד: **ניקבו.** וה"ה אפילו אחת מהן: **שאין** לו אלא ביצה אחת אינו אלא כסרים חמה וכשר. תימה דהא אמר מר כל שנפצעו ביציו ואפילו אחת מהן וליכא למימר דהכא בידי שמים דאם כן אפילו שניהן נמי כדאמרינן בסמוך גבי פצוע דכשר בידי שמים ומסתמא הוא הדין כרות ועוד דבידי אדם נמי הא חזינן כמה בני אדם שכורתין מהן בילה אחת ומולידין ולא מסתבר לומר לא וחזר על בניהם מאין הם ואמר

מסורת הש"ס

(א) מכות יד: שבועות ז., (ב) בדפוי"ה"א, (ג) מכות יד. זבחים לג:, (ד) [לעיל נו:], (ה) [לעיל נז.], (ו) [גז"ש], (ז) [תוספתא פ"י], (ח) [ויקרא כב], (ט) [לעיל עד:], (י) [לעיל ע.],

◆

תורה אור השלם

1. וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ:
ויקרא יב ד

2. וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא מִכָּל כְּלִי עֵץ אוֹ בֶגֶד אוֹ עוֹר אוֹ שָׂק כָּל כְּלִי אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהֵר:
ויקרא יא לב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מהכא נפקא דתניא בכל קדש: (ב) רש"י ד"ה והכתיב וכו' טבולת יום ארוך לטומאת לידתה הס"ד:

◆

תוס' חד מקמאי

ת"ר איזהו פצוע דכא כל שנפצעו ביצים שלו ואפילו א' מהם ואפילו נמוקו ואפילו חסרו אר"י בנו של ר' יוחנן בן ברוקה שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה כל שאין לו אלא ביצה א' אינו אלא כסריס חמה וכשר והלכתא כר' ישמעאל והלכתא כת"ק דאמר אפילו אחת מהן דלא פליגי אהדדי כלל ואיתא להא [ואיתא להא] אם נפצע א' מהם פסול ואם נטלה א' מהם כשר מידי דהוי אכליות שאם נטלו הכליות כשרה ואם לקתה בכוליא א' טריפה:

◆

מוסף רש"י

לרבות התרומה. שאסורה לטבול יום, כגון יולדת בימי טוהר שלה שהיא טבולת יום ארוך, שאין לה הערב שמש עד מלאת ימיה שמביאה למחר כפרתה (שבועות ז.) שמשטבלה לסוף ימי טומאה עד מלאת ימי טהרה שלה טבול יום ארוך היא, שהרי אינה ראויה להביא כפרה עד יום שמונים ואחד, אלמא לא הוי הערב שמש דילה עד שקיעת החמה דשמונים (פסחים יד.).

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פ"ה מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ד:

סד ב ג מיי' פ"י מהלכות אבות הטומאה הלכ' א והלכה ג:

סה ד מיי' פט"ז מהל' איסורי ביאה הל' ז' סמג לאוין קי טוש"ע אה"ע סימן ה סעיף ז:

◆

תוספות ישנים

והא כתיב בכל קדש לא תגע לרבות את התרומה דאינה אוכלת בתרומה. וע"כ צ"ל דבאכילה איירי מדפריך תלמודא הכא מיניה דאי בנגיעה לא הוה פריך תלמודא מיניה שהרי גיורת ושפחה אין קפידא בנגיעתם אלא ודאי סבר רבה דבאכילה איירי. וגם נגיעה מפיק תלמודא לקמן מהכא מדאפקיה בלשון נגיעה וקשה דא"כ לא סבר רבה לא כר' יוחנן ולא כריש לקיש דרבי יוחנן מוקי להאי קרא לנגיעת תרומה ולאכילת קדש וריש לקיש אצטריך קרא לאוכל בשר קדש ולנגיעתו ואומר ה"ר אפרים דסבר שפיר כריש לקיש דמוקים קרא לאוכל בשר קדש ומבכל מפיק אוכל בתרומה ואף לר' יוחנן נוכל לומר כן ודוחק. ועוד תירץ דהא משמע התם דמפקינן אכילה דתרומה מבקדשים לא יאכל עד שיטהר (ויקרא כב ד) וא"כ י"ל דסוגיא דהתם הויא כמ"ד בזב בעל שתי ראיות הכתוב מדבר ור"ל עד שיטהר עד שיעריב שמשו. ומיירי בתרומה ובכל קדש לא תגע (ויקרא יג ד) לאכילת קדשים אבל סוגיא דהכא אתיא כמ"ד בזב בעל שלש ראיות הכתוב מדבר ומאי עד אשר יטהר עד אשר יביא כפרתו. וא"כ מיירי קרא [דבקדשים לא יאכל] בקדשים אבל לא בתרומה ובכל קדש לא תגע לרבות את התרומה ואע"ג דהכא איירינן לתנא דבי רבי ישמעאל דאמר בזב בעל שתי ראיות הכתוב מדבר. מ"מ מוכח תלמודא דמצינן למימר מילי מילי קתני שהרי למ"ד בזב בעל ג' ראיות נמי צ"ל כן דתקשי לדידיה הא כתיב בכל קדש וכו' וצריך לו לתרץ מילי מילי קתני וה"נ נימא מילי מילי קתני: ואיפוך אנא וא"ת ומאי ס"ד הלא אסיקנא לעיל דתרומה חמורה משום מחפ"ז ונראה לרבינו נתנאל דדוקא גבי אכילה יש לנו לומר תרומה חמורה משום דבתרומה איכא מיתה באוכלה בטומאת הגוף ובמעשר ליכא אבל גבי נגיעה שמטמא גוף המעשר חמיר טפי מעשר מתרומה שהאוכל מעשר בטומאת עצמו לוקה דאיכא ביה לאו והאוכל תרומה בטומאת עצמה ליכא אלא עשה ואין להקשות כיון דנגיעה תהא אסורה במעשר היכי מצינו למימר שתהא אכילה מותרת י"ל כגון שתחב לו חבירו בבית הבליעה: ורבי אלעזר שכבר אכלה לא אמרי'. וא"ת היכי קאמר רבא לעיל בפרק הבא [על יבמתו] (נז.) שאני התם שכבר אכלה הלא הכא קאמר דרבי אלעזר סבר שכבר אכלה לא אמרינן ולעיל קאי ארבי אלעזר שאמר פצוע דכא כהן שקדש כו' באנו למחלוקת ר"ש בן אלעזר ורבנן וי"ל דודאי ר' אלעזר לא אית ליה שנאמר משום שכבר אכלה כמו לרבי יוחנן דרבי יוחנן אית ליה דשכבר אכלה מהני דכיון שאכלה בהיתר קודם שנפצע אוכלת לאחר שנפצע (ואע"ג) [כיון] דנשאת כבר ואפילו לר"מ אכלה ור' אלעזר סבר דלגבי [אכילה] כולי האי לא אמרינן שיועיל שכבר אכלה אבל ס"ל שפיר שיועיל לשויה כמו יש לו להאכיל במקום אחר והשתא ניחא דקאמר לעיל שאני התם שכבר אכלה והוי כמו יש להאכיל במקום אחר א):

א) לפי המבואר שם בסוגיא נראה דל"ל כאן בתוס' אבל ס"ל שפיר דלא חשיב יש לו להאכיל במקום אחר כיון דאינו מאכיל ע"י מעשה של עכשיו אלא ע"י שכבר אכלה וכ"ה בתוס' לעיל (דף נ"ז) ד"ה אבי.